

MOKYKLOS UNIKALUS UGDYMO TURINYS 1-8 KLASĖMS 2024-2025 M.M.

UNIKALAUS MOKYKLOS UGDYMO TURINIO TEMINIO KONTEKSTO STRUKTŪRA

2024 – NATO ir Europos Sąjungos metai

2024 – Diplomato Lozoraičio metai

2024 – Dainų šventės metai

2025 – Mikalojaus Konstantino Čiurlionio metai

2025 – Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus ir Baroko literatūros metai

2025 – Lėktuvo „ANBO“ ir Lietuvos aviacijos kūrėjų metai

2024 – 2025 mokslo metais akcentuotina, kad:

► 2004 metais Lietuva įstojo į ES ir NATO, ir tai yra vienas pamatinių valstybės saugumo ir klestėjimo garantų, primenantis visuomenei apie fundamentalų lūžį geopolitikos bei saugumo srityse, Lietuvai tapus visaverte tarptautinių struktūrų, formuojančių šiuolaikinio pasaulio kontūrus ir atsakingų už jų stabilumą, dalimi

► 2024 metais – Stasio Lozoraičio (1924–1994), jaunesniojo, Lietuvos diplomatinio atstovo Vašingtone gimimo 100-osios gimimo metinės ir Lietuvos diplomatinio atstovo prie Šventojo Sosto Kazio Lozoraičio (1929–2007) 95-osios gimimo metinės. Lozoraičių kartų atstovai nuosekliai dirbo Lietuvos valstybingumo baruose kuriant, įtvirtinant, išsaugant ir atkuriant Lietuvos valstybingumą per visą XX amžiaus Lietuvos istoriją.

► Prieš šimtą metų 1924 m. rugpjūčio 23–25 d. Kaune pirmą kartą buvo surengta Lietuvos Dainų šventė (tuomet – Dainų diena). „Ši šventė yra svarbi Lietuvos kultūrinės tapatybės dalis, pasižymi išskirtinėmis išraiškos formomis, suburia įvairių sričių ir kartų meno kolektyvus, ugdo visuomenės kūrybines galias, užtikrina tradicijų išsaugojimą ir tęstinumą“, – rašoma dokumente. Taip pat primenama, kad Dainų ir šokių šventė yra įrašyta į Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Reprezentatyvųjų žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

► 2025 metais sukanka 150 metų, kai 1875 m. rugsėjo 22 d. gimė lietuvių kompozitorius, dailininkas, chorų dirigentas, literatas ir kultūros veikėjas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, kurio kūrybos novatoriškumas ir aprėptis gali būti prilyginami Renesanso menininkų universalumui; per dešimt metų trukusį kūrybos kelią jis sukūrė apie keturis šimtus muzikos kūrinių, tuo pat metu, vos per šešerius metus, nutapė daugiau negu tris šimtus paveikslų, sukūrė nemažai grafikos darbų, be to, paliko literatūros ir poezijos kūrinių, reiškėsi publicistikoje, eksperimentavo meninėje fotografijoje; tarp žinomiausių jo muzikinių darbų – simfoninės poemos „Miške“ ir „Jūra“, o iš dailės darbų – monumentaliosios kompozicijos „Pasaka. Karaliai“, „Rex“, muzikinės tapybos kūriniai „Piramidžių sonata“, „Žalčio sonata“, „Jūros sonata“, „Saulės sonata“ ir kitos sonatos, fugos ir preliudai; per trumpą gyvenimo Vilniuje laikotarpį Mikalojus Konstantinas Čiurlionis vadovavo Lietuvos meno kūrėjų draugijos kūrimui, prisidėjo rengiant tris pirmąsias lietuvių dailininkų parodas ir jose eksponavo daugelį savo paveikslų, šiuo gyvenimo laikotarpiu susipažino su savo būsima žmona Sofija Kymantaite-Čiurlioniene, kuri turėjo didelės įtakos Mikalojaus Konstantino Čiurlionio lietuviškosios savimonės formavimuisi;

► 2025 metais sueina 400 metų, kai Kelne, Vokietijoje, Lietuvos jėzuitų auklėtinis Motiejus Kazimieras Sarbievijus – vienas žymiausių Baroko epochos lotyniškai rašiusių poetų – 1625 m. išleido poezijos rinktinę „Trys lyrikos knygos“ (lot. Lyricorum libris tres), kuri išgarsino jo vardą XVII a. Europoje ir įvairiose Europos valstybių leidyklose buvo išleista apie 60 kartų, o eilėraščiai buvo išversti į anglų, prancūzų, italų, vokiečių, lenkų, čekų, lietuvių kalbas; poetas buvo vadinamas Krikščionių Horacijumi, Sarmatų Horacijumi, o Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje – Lietuvos Horacijumi; taip

pat įvertindamas tai, kad Lietuvoje Baroko epochoje buvo sukurta nemažai originalių literatūros kūrinių, vien XVII a. išleisti apie 133 poezijos rinkiniai lotynų kalba, kuriuos parengė Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje gyvenę arba dirbę asmenys: Danielius Naborovskis, Stanislovas Serafinas Jagodinskis, Stanislovas Samuelis Šemetas ir kiti; Baroko epochos palikimas yra tapęs neatsiejama Lietuvos valstybės tapatybės suvokimo dalimi.

► 2025 metais minimas šimtmetis nuo tada, kai 1925 m. liepos 14 d. Lietuvos karo aviacijos vadas, brigados generolas, aviakonstruktorius, lėktuvų „ANBO“ projektų autorius Antanas Gustaitis sukonstravo pirmąjį vienvietį sportinį lėktuvą „ANBO-I“, ir ta proga valstybės mastu prisimenami kiti lėktuvų konstruktoriai bei aviatoriai – Jurgis Dobkevičius, Steponas Darius, Stasys Girėnas, Feliksas Vaitkus, Romualdas Marcinkus, Bronius Oškinis, taip pat tai, kad Lietuvos karinė ir civilinė aviacija buvo vienas ryškiausių jaunos valstybės modernėjimo, novatoriškumo, kūrybinio ir inžinerinio potencialo įrodymų, kuris įprasmino laisvės ir tobulybės siekį, puoselėtą Lietuvoje 1918–1940 m., ir tai, kad lėktuvai „ANBO“ buvo plačiai naudojami Lietuvos karo aviacijoje, jų manevringumu žavėjosi ir užsieniečiai; žymiausias nepriklausomos Lietuvos karo aviacijos žygis – lėktuvo „ANBO-IV“ eskadrilės skrydis aplink Europą 1934 m., kurio metu buvo aplankyta dvylika Europos valstybių sostinių;

► Atsižvelgiant į valstybei geopolitinės situacijos ir neramaus laikmečio keliamų iššūkių realijas bei mokyklos atliekamą vaidmenį visuomenės ir bendruomenės gyvenime, formuojant mokyklos 2024-2025 mokslo metų unikalų ugdymo turinį mokytojo ir/ar klasės lygmenyje siūloma 2024-2025 mokslo metais tęsti patriotinių nuostatų ir pilietinio sąmoningumo tikslinio stiprinimo linkme akcentuojant pilietinio pasipriešinimo vaidmenį Lietuvos valstybės gynyboje, laisvės kovų, diplomatijos ir kitų istorinės atminties vertybių veiklų bei kultūrinės tapatybės puoselėjimo ir išsaugojimo svarbą, Lietuvos ir Ukrainos tarpkultūrinių ir istorinių ryšių bendrystę LDK kontekste. Tai pat, įvertinti galimybes:

2024-uosius susieti su šiomis Lietuvai svarbiomis datomis, įvykiais, sukaktimis ir iškiliomis asmenybėmis: 2024 metais bus minimos ir 150-osios žymaus visuomenės veikėjo, publicisto, leidėjo Antano Macijausko gimimo metinės, 135-osios Lietuvos karininko, kapitono, nepriklausomybės kovų dalyvio Teodoro Balnio gimimo metinės, 130-osios Vilniaus universiteto bibliotekininkės, pasaulio tautų teisulės Onos Šimaitės gimimo metinės, 120-osios Lietuvos laisvės gynėjų sąjungos įkūrėjo Petro Paulaičio gimimo metinės, pagerbiamas Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Tarybos 1949 metų vasario 16 dienos deklaracijos signataro Jono Žemaičio-Vytauto atminimas minint jo 115-osios gimimo bei 70-osios mirties metines, sueis 110 metų nuo Lietuvos katalikų kunigo, disidento, „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ bendradarbio Vincento Vėlavičiaus bei Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Tarybos nario Povilo Morkūno-Rimanto gimimo, pažymimas Lietuvos olimpinis judėjimas, prisimenant, kad 1924 metais Lietuvos sportininkai pirmą kartą dalyvavo VIII olimpinėse žaidynėse Paryžiuje, sukaks 80 metų nuo Povilo Plechavičiaus Vietinės rinktinės įkūrimo, partizaninio karo, Kauno ir Šiaulių getų likvidavimo įvykių; sueis 30 metų – kai pasirašyta dvišalė Lietuvos ir Lenkijos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartis.

2025-uosius susieti su šiomis Lietuvai svarbiomis datomis, įvykiais, sukaktimis ir iškiliomis asmenybėmis: 2025-aisiais minimas 700 metų jubiliejus, nuo įvyko, kai 1325 m. Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas sudarė sąjungą su Lenkijos karaliumi Vladislovu I Lokietka; sukanka .Antano Macijausko lietuviško žemėlapio „Žemėlapis lietuviškai latviško krašto“ 125 -osios sudarymo metinės 2025-ieji bus Didžiojo Vilniaus Seimo, Partizaninio judėjimo dalyvių, Žydų mokslo instituto – YIVO ir Kalniškės mūšio metais. Minima 120-oji sukaktis, kai 1905 m. dirbo Didysis Vilniaus Seimas. Mokykloje 2025-ieji rekomenduojami minėti, tai pat kaip šių įžymių žmonių metai: sukanka 180-osios rašytojos Julijos Beniuševičiūtės-Žymantienės (Žemaitės), 140-osios Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro, antrojo Lietuvos Respublikos Prezidento Aleksandro Stulginskio gimimo metinės.

Mokyklos mokslo metų unikalų ugdymo turinys (UUT) yra mokyklos lygmens ugdymo turinys, kuriamas orientuojantis į Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 18 d įsakymu Nr. V-1317 patvirtintų Bendrųjų programų atnaujinimo gairių, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308 patvirtintos Geros mokyklos koncepcijos ir Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. A-1601 patvirtintos Šiaulių miesto vaiko asmenybės ugties koncepcijos principines nuostatas bei nuosekliai laikantis į kompleksines kompetencijas orientuoto ugdymo krypties.

Mokyklos lygmenyje kuriamo ir įgyvendinamo UUT vizija – atliepti tiesiogiai Šiaulių miesto vaiko asmenybės ūgties koncepcijoje numatomus rezultatus – brandi ir sėkminga vaiko asmenybė.

UUT siekiama praturtinti mokykloje pagal Bendrąsias programas įgyvendinamą formaliojo ugdymo turinį, ugdymo procesą padaryti įdomesniu, labiau įtraukiu, gyvu ir kontekstualiu, provokuojančiu ir skatinančiu veikti, pakankamai plačiu ir nuodugniu, kuriančiu iššūkius, skatinančiu spręsti problemas; aktualizuotu ir įgalinančiu efektyviau ugdyti šiuolaikiniam gyvenimui būtinas kompetencijas; praplečiančiu mokymosi tyrinėjant, eksperimentuojant, atrandant ir išrandant, kuriant, bendraujant galimybes; sukurti palankesnes sąlygas kiekvienam vaikui mokytis ir tobulėti sau priimtomis formomis, pagal savo galias, mokantis patirti daugiau džiaugsmo ir sėkmės; plačiau atskleisti integracinių ryšių, tarpdalykinės ugdymo turinio integracijos galimybes per tarpines neformaliojo švietimo, savišvietos, projektines ir kitas veiklas.

UUT skirtas

- padėti mokiniui plėsti savo akiratį, nuosekliai įgyti dvasinę, intelektualinę ir fizinę asmens brandą, jai būtinas kompetencijas, augti doru, ambicingu ir besimokančiu visą gyvenimą piliečiu, suvokiančiu savo asmenybės unikalumą, gebančiu kelti pagrįstus tikslus ir kryptingai jų siekti, besirūpinančiu aplinkos geroje ir suprantančiu, kad priklausome vieni nuo kitų bei supančio pasaulio, laimingu;
- mokyklos tapatybei bei išskirtinumui pabrėžti kitų Šiaulių miesto ir šalies bendrojo ugdymo mokyklų kontekste, ugdyti mok

UUT orientuotas į šias pagrindines ugdymų kompetencijų grupes:

- savivoka – savęs pažinimas ir savigarba, motyvacija ir gebėjimai pažinti save ir pasaulį remiantis žiniomis, tyrinėjant ir apmąstant patirtį, savimonė ir savitvarda, emocijų kontrolė, atkaklumas, atsparumas stresui ir kt.;
- socialumas – empatija, bendravimas, bendradarbiavimas, konfliktų sprendimas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, socialinis sąmoningumas ir kt.;
- kūrybiškumas – asmens motyvacija ir gebėjimai kurti ir įgyvendinti nauja: idėjas, išradimus, meno kūrinius, netipiškus problemų sprendimus ir kitas naujoves įsivaizduojant, improvizuojant, kritiškai mąstant ir laikantis moralės principų ir kt.;
- pilietiškumas – tautinė ir pilietinė savimonė, patriotiškumas, veikla siekiant tautos, visuomenės, valstybės ir pasaulio gerovės ir kt.;
- kultūringumas – kultūrinis sąmoningumas, pagrįstas žiniomis apie tautos, šalies, Europos kultūros tradicijas, kultūrų įvairovę, dabarties kultūros reiškinius, ir kultūrinę raišką – kultūrinio tapatumo, savos kalbos ir kultūros tradicijų puoselėjimas ir kūrimas, tarpkultūrinis dialogas ir kt.;
- komunikabilumas – asmens gebėjimai suprasti, kurti ir perduoti įvairaus pobūdžio informaciją, tinkamai argumentuoti savo poziciją ir pasiekti, kad būtų realizuota komunikacinė intencija, atsižvelgiant į tikslą, adresatą ir situaciją, etiškai naudojantis verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis bei technologijomis ir kt.;
- gyvenimo planavimas – savivaldus mokymasis, atsisakymo įgūdžiai, atkaklumas, atsparumas stresui, ambicingumas, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata ir kt..

Progimnazijos mokslo metų UUT formuojamas atliepiant:

- mokslo metų laikotarpiui inicijuotas ar laikinai toliau tęsiamas eksperimentinės ugdymo praktikas, išbandant metodines naujoves.
- Lietuvos Respublikos Seimo nutarimus dėl atmintinų metų paskelbimo
- mokslų metų laikotarpyje minimas Lietuvos istorines datas ir Lietuvos kultūrai ir istorijai nusipelnusių asmenybių sukaktis pagal Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. IV-164 patvirtintą Valstybės jubiliejų ir sukakčių minėjimo koncepciją
- mokslų metų laikotarpyje minimas Šiaulių miesto ir/ar krašto istorines datas ir miesto kultūrai ir istorijai nusipelnusių asmenybių sukaktis pagal Šiaulių miesto savivaldybės nutarimus.
- mokslų metų laikotarpyje minimas progimnazijai, jos ir vietos bendruomenei reikšmingas datas, sukaktis, jubiliejus, mokslo metų laikotarpyje numatomus išskirtinio kultūrinio gyvenimo aspektus
- mokslų metų laikotarpyje diegiamus įvairūs ugdymo organizavimo ir pagalbos teikimo modelius;
- mokslo metais vykstančius geros mokyklos modelio kūrimo procesus įgyvendinant geros mokyklos koncepcijos principines nuostatas;
- įgyvendinamą konkrečiai tiems mokslo metams skirtą išskirtinę projektinę veiklą;

- realizuojamas idėjas, sumanymus, bendruomenės iniciatyvas;
- kitas aktualias aplinkybes, situacijas, atvejus.

Mokiniam siūlomas mokyklos lygmenyje kuriamas mokslo metų UUT perkuriamas ir atnaujinamas kiekvienais mokslo metais

5-8 klasių mokiniams UUT veiklose rekomenduojama dalyvauti per skatinamąją mokymosi kreditų sistemos programą.
